

סימן קנח

בגד קטן שמל שלא בפני ב"ד אם צריך להטות דם ברית בפני ב"ד

י"ז כסלו תש"א.

מע"כ גיסי אהובי הרב הגאון מהר"ר נחמ"י הכהן שליט"א אב"ד בטאלידא שלו וברכה

בדבר גר קטן שמל שלא בפני ב"ד אם צריך להטות דם ברית בפני ב"ד למאי דחידש הדגמ"ד סי' רס"ח סעי' ג' דבקטן שלא שייך בו קבלת מצות אף לכו"ע צריך ב"ד בטבילתו וא"כ אולי ה"ה למילתו וכדמשמע קצת מראש דבריו שהוכיח גם מילה עיי"ש.

הנה בגדול להרי"ף ורמב"ם שאף בדיעבד צריך לפני ב"ד משמע פשוט לשון הרמב"ם בפייג מאי"ב ה"ו דרק הטבילה צריך להיות בפני שלשה ולא המילה. וכן משמע לשון הרי"ף בשבת ס"פ ר"א דמילה דרק כד מטבילינן ליה הוכיח שצריך בהדי תלתא ולא כתב גם לעיל מזה גבי מילה שצריך בפני שלשה. אך בטור איתא שגם המילה צריך להיות בפני שלשה ולהרי"ף אף בדיעבד מעכב והסכים לו הב"י וכן כתב בש"ע סעי' ג' להרי"ף והרמב"ם. אבל הב"ח כתב דלרי"ף ורמב"ם וסמ"ג א"צ שתהיה המילה בפני שלשה וכן מסיק לדינא. ודברי הטור ובי"ד ודאי תמוהין מנא להו זה. ולולי דמסתפינא היה נלע"ד דאירי הטור דהמילה היתה אחר הטבילה ויסבור דג"כ מועיל כדסובר הרמב"ן ולכן כיון דבהמילה הוא גומר ובה נכנס לגרות צריך שתהיה לפני ב"ד דהא זהו טעם הטבילה שצריכה בפני שלשה כדאיתא בב"ד משום שבה נכנס לגרות וכיון שמל באחרונה הוי איפכא דהטבילה לא תצטרך שלשה והמילה תצטרך ורק לכתחלה מצריך הטור שתרווייהו יהיו בפני שלשה ומהאי טעמא מכיון דלפעמים צריך שלשה להמילה ולפעמים להטבילה לכן צריך לכתחלה שיהיו שלשה לתרווייהו למילה ולטבילה ובדיעבד תליא מה נעשה באחרונה דאותה צריכה להשלשה גם לעכב בין אם היא מילה בין אם היא טבילה. ויהיה מדויק לשון הטור דבכל הסימן הוכיח מילה קודם טבילה ובהא דלרי"ף מעכב בדיעבד שלא בפני ב"ד כתב אפילו בדיעבד שטבל או מל בפני שנים מעכב וכן איתא הלשון בש"ע משום דכוונתו דוקא בדבר שהיה אחרון בין הטבילה בין המילה מעכב שלא בפני ב"ד וכיון שלכתחלה אף לרמב"ן הטבילה היא אחר המילה כדאיתא בבאור הגר"א סק"ה שכתב דלכתחלה ודאי בעינן מילה תחלה כמו שאמר שם עד שימול ויטבול

וכן שם מ"ז נתרפא מטבילין עיי"ש לכן כתבו לענין עכוב השלשה שהוא באחרונה טבל תחלה שזהו ברוב הפעמים שעושין כלכתחלה ואח"כ נקטו או מל פי' או שאירע שעשו כהדיעבד שמל באחרונה בפני שנים מעכב. ויהיה נוח טעם הב"י שכתב דלמד מטבילה דלא גרעה מינה שלכאורה לענין בדיעבד הא מסתבר שודאי גרעה מחמת דבטבילה נכנס לגרות כדכתב הב"ח אבל אם איירי כשהמילה היתה אחרונה נוח טעמו שלא גרעה מטבילה שצריכה ב"ד מטעם שהיא אחרונה. אבל כשהיא ראשונה בזה גם להטור וש"ע לא מעכב שלשה אף לרי"ף ורמב"ם. ולכן לדינא יותר נוטה כהב"ח שאין מעכב שלשה במילה בדיעבד. אבל יותר מספק ודאי לא הוי אף אליבא דרי"ף ורמב"ם אף אם נפרש לשון הטור והש"ע שלא כדבארתי מצד שיטת הב"ח שמסתבר כותיה. ובגדול אינו נוגע לדינא לרוב הפוסקים שהיא גם הכרעת המחבר שבדיעבד א"צ שלשה אלא בקבלת מצות. אבל נוגע זה לענין קטן לחדוש הדגמ"ר, דלהב"ח שיותר נוטה כדבריו לא יצטרך שלשה במילה בדיעבד כיון שהיא היתה ראשונה ולכה"פ יותר מספק לא הוי.

אך כ"ז מדין ב"ד לגרות שזה מחדש הדגמ"ר. אבל הב"ד שצריך לגרות קטן שא"ד הונא בכתובות דף י"א גר קטן מטבילין אותו ע"ד ב"ד שהוא כדי שיזכו לו הגרות ודאי גם המילה צריך ב"ד לזכות כמו שצריך בטבילה ובלא ב"ד יחשב כנימול שלא לשם גרות שצריך הטפת דם ברית. וזהו מש"כ ברעק"א בשם הר"ש איגר בשם הריטב"א דגם למולו צריך ע"ד ב"ד שהוא מטעם זכין כמפורש בדבריו. אבל לכאורה תמוה מ"ט צריך ב"ד לזכין הא כיון שהוא זכות גם אחד יכול לזכות ככל זכיה שאף אחד זוכה לחברו. ובאמת מפרש"י היה נראה שא"צ ב"ד לזכין אלא מאחר שבהכרח יש שם ב"ד ככל טבילת גר הו ממילא הן הזוכין עיי"ש בלשונו. וא"כ במילה אם א"צ ב"ד בגדול גם בקטן לא צריך דאף אחד שימול אותו יוכל לזכות. אבל מהטור וש"ע מוכח שצריך דוקא ב"ד לזכין דהא כתבו בסעי' ז' עכ"ם קטן אם יש לו אב יכול לגייר אותו ואם אין לו אב ובא להתגייר ב"ד מגיירין אותו. ואם הב"ד שצריך בקטן הוא ג"כ רק מדין גרות א"כ במה מחלקין בין יש לו אב שהאב מגייר ובין אין לו אב שבי"ד מגיירין הא מדין גרות שיון ודאי שבתרווייהו צריך ב"ד. אלא ודאי משמע שסברי דבקטן, לבד מצד דין גרות צריך גם מדין זכין שיהיו ב"ד. והטעם אולי הוא משום שלא בכל ענין הוא זכות ולכן רק שלשה שהן ב"ד יכולין להכריע שהוא זכות עבורו באופן שהוא נמצא. וגם אולי במאי דעבדי תלתא יותר נוח

עוד איסורים. אך אפשר שמ"מ הוא זכות שאף רשעי ישראל עדיפי מעכ"מ וגם הוא זכות מחמת דניחא ליה במאי דעביד אביו ובפרט אחרי שגם אמו נתגיירה שבאופן זה הוא יותר זכות ועיין בחת"ס סי' רנ"ג שסובר שבוה לא יוכל למחות כשיגדיל הובא בפ"ת סק"ח לכן יותר קרוב שהוא זכות אבל לצאת מידי ספק לגמרי יהיה טוב לזכור להטבילו כשיגדיל.

ובדבר גרות האם ודאי צריכה לקבל מצות בפני שלשה ולהזכיר לה שבת ונדה ואיסור מאכלות אסורות ולהטבילה בפני השלשה. וטוב להודיע להב"ד שיהיו בעת הטבילה שהיא מעוברת להוציא מספקו של הדגמ"ר בסעי' ו'.

ובדבר הקידושין וחופה מכיון שהיא מעוברת ממנו מסתבר שא"צ להמתין ג' חדשים להדגמ"ר דמעוברת עוד עדיפא מזקנה והכא כיון שהחזיקה כאשתו לא גרע מגר שנתגייר ואשתו עמו שג"כ לא משכחת כיוצא בזה בישראל שזהו טעם הדגמ"ר בסי' רס"ט סעי' ט' עיי"ש.

גיסו ידירו.

משה פיינשטיין

סימן קנ"ט

בדבר הב"ד לגרות אם צריך שיהיו

כולם ת"ח

ד' אדר תשי"ב.

מע"כ ידידי הרה"ג ר' נחמן יוסף גאלדשטיין שליט"א שלי וברכה.

בדבר אם צריך שיהיו הב"ד לגרות כל השלשה ת"ח דוקא. הנה אף שבלשון הגמ' יבמות דף מ"ו איתא ת"ח אבל ברמב"ם פי"ד מא"ב ה"ו כתב ושלשה עומדין ע"ג ולא הזכיר שיהיו ת"ח ומדלא הקשו עליו נ"כ מגמ' משמע שסברי דלאו דוקא נקט בגמ' ת"ח אלא משום דבעי שידועוהו מקצת הדינים נקט ת"ח וכהא דמצינו בסוטה דף ז' שאמר במתני' ומוסרין לו שני ת"ח ומסיק בגמ' שהוא רק כדי שידעו לאתרוי ביה. וכן הוא במכות דף י' שמה שאיתא במתני' ת"ח הוא או בשביל התראה להמקשה או לדבר עמו שלא יהרגו שדברי ת"ח יותר מעיליים שא"כ אין קפידא בדוקא ת"ח אלא שידעו להתרות

ליה ממאי דעביד רק אחד עכ"פ איך שנימא סברי דצריך גם ב"ד לדין זכין. וזה שייך להצריך גם במילה. אבל אי"כ נלע"ד פשוט שהוא דוקא באין לו אב אבל ביש לו אב שמפורש בטור וש"ע שיכול לגייר אותו וא"צ לב"ד לדין זכין משום דזכות ברור הוא לו דניחא לו במאי דעביד אביו גם להטור וש"ע לא יצטרך ב"ד למילה אלא מדין גרות ולכן למה שכתבתי לעיל שיותר נוטה כהב"ח לא יצטרך ב"ד ולכה"פ יותר מספק לא הוי.

והנה אף באביו ישראל אף שלא נחשב אביו לענין יחוס מ"מ לענין זה דניחא לו במאי דעביד אביו ודאי הוא אביו ולכן אם אביו צוה למולו למצוה אי"צ ב"ד אלא מדין גרות שהוא רק ספק. ואף אם מל אותו מחמת שטעה שהוא ישראל וחייב במילה נמי נחשב מילה לגרות כדמצינו ביבמות דף מ"ה ואיפסק בש"ע סעי' ג' שמועיל טבילותה לנדתה וטבילתו לקריו אף שלא נתכוין לגרות דהא טעה שכבר הוא גר וכ"כ במילה דמ"ש. ולכן כיון שמה שצריך להטיף דם ברית בנתגייר כשהוא מהול הוא רק מספק דר"ח פסק דאי"צ להטיף ומה"ט כתב הרא"ש ביבמות דאין מברכין וכן כתב הר"ן בשבת דף קל"ג גם בטעם הרמב"ם שכתב שאין מברכין שהוא מחמת שמספקא ליה וכן איתא בבאורי הגר"א סימן רס"ח סק"ג. ואף שאני בחדושי כתבתי בדעת הרמב"ם שסובר בודאי דצריך הטפה ותירצתי בדרך אחר הא דאין מברכין מ"מ לדינא הוא רק ספק מצד סברת הר"ח וכדסברי הרא"ש והר"ן והגר"א. ונמצא שיש כאן הרבה ספקות שלהב"ח אי"צ ב"ד במילה ואף להטור והב"י אולי כוונתם הוא כדבארתי שרק בשהמילה היא באחרונה בעי ב"ד ולא כשהיא ראשונה. ואף אם נימא שאף אם היא ראשונה מצרפי ב"ד הא אפשר שהלכה כר"ח שא"צ כלל הטפת דם ברית בנתגייר מהול. ובפרט שיותר נוטה כהב"ח וכדבארתי להטור וב"י לכן יש מקום לסמוך שלא יצטרך הטפת דם ברית. אך אם אפשר טוב לעשות הטפת דם ברית בפני ב"ד ודי בטפה אחת.

ומה שכתב כתר"ה שנברי אין לו דין קטן אם הוא בן דעת אינו ברור הדבר. וגם הכא שנעשה בזה ישראל וזה עושה שזכין עבורו לתוס' כתובות שם ודאי לא עדיף מישאל דאחר הגרות הא ודאי יהיה בדין קטן עד שיביא ב"ש אחר שיהיה בן י"ג שנה כישאל. וגם בן ז' שנים עדין אינו בן דעת. אך נכון הדבר כשיגדיל להטבילו. עוד הפעם לגרות בפני ב"ד משום שלא ברור הדבר במדינה זו שהוא זכות כיון שבעה"ר קרוב שח"ו לא ישמור שבת וכדומה

כחא אליבא דרמב"ן (במדבר פרק כו פסוק טו) דשרח לא היתה בת אשר אלא בת אשת אשר ומי"מ קראה הכתוב בת אשר וכתנה עוד ורבה, אבל לכתוב טוב לתוכי בפירוש בטת בת פלוני שגדלתה כבתו אבל במקום עיגון יש להחיר גם בסתמא.

ג

ובדבר שבבית הספר היומי שנתייחד ע"י בני תורה ויראי השי"ת והמגול המורים כולם יראים ושלמים וגודעו שהרבה תלמידים הם מנכריות שנתגיירו אצל הרעפארמער ואצל הקאנסטרוואטיון שאינן כלום אם באופן שא"א יהיה להוציאם מבית הספר האם מחריבים אותן שכל פרנסתם מזה להניח משרתם, הגת קשה לפני לומר דבר מוחלט בשעה שנוגע לפרנסתם שהוא חיי נפש וגסיון גדול בדבר שלא תוכר בהמוסקים ולא ידוע לנו ממילא פרטי דינים בזה, דהא אפשר שכיון שהם מחויקים עצמן ליהודים והולכין לביה"ט ללמוד מטעם שהוא מעשה יהודי ליכא איסור, וגם אפשר מכיון שהרב לומר העיקר עם תלמידים שהם ישראלים כשרים ליכא איסור אף שלומדין ממילא גם תלמידים נכרים, ומשי"כ רחמי"ש בשם הרי"א אלהן בחינה י"ג ע"א ד"ה אין מוסרים דאיכא למני"ע מטעם שהעכרים אסור ללמד תורה אולי על קטניהם ליכא איסור זה, וגם לא נאמר עכרים שלמד תורה אלא עכרים שעסק אולי אין זה בלמוד המלמד עם חינוקות, לכן קשה לומר שמוכרח לעזוב פרנסתן אף שהיה זה מן הראוי לעשות כן, ואם בשביל זה יתבטל כל בית הספר וילכו בשביל זה גם ילדי ישראל הכשרים לבתי ספר של המדינה שילמדו שם עניני כפירה הלא יותר טוב שלא יעזבו משרתם שלא יתבטל בית הספר, וגם אם הם יעזבו משרתן יקחו למורים מינים וטופרים וילמדו גם אל ילדי ישראל עניני כפירה ח"ו ג"כ ורי אדרבה אין להם להניח משרתם, אשר על כן אין לומר דבר זה, אבל הא אפשר לתקן דאת הקטנים יגיירו כי הם א"צ קבלה מצות ויגירות ע"ד ב"ד הוא זכות להם כי מכיון שלומדים בבית דתי אצל מורים יראי שמים הרי מצוי שיתגדלו להיות שומרי תורה שלכן אף שהוא ספק תוא זכות ודאי, וגם אף אם לא יתגדלו לחיות שומרי תורה מסתבר שהוא זכות דרשני ישראל שיש להם קדושת ישראל ומצותן שעושין הוא מצוה העבירות הוא להם כשגגה תוא ג"כ זכות מלחיות נכרים, וזה אני חושב שיסכימו תבע"ב, וגם הגדולים מבני י"ג נמי אם יאמרו להם שצריכין להתגייר וכן הגדולות מבנות י"ג דאי יתרצו ובוה צריך להשתדל וכמובן להסביר הדבר באופן טוב ובנחת שודאי ישמעו לת.

ד

דברי אחם טופר על מה שאר"ע ואהבת לרעך כמך זהו כלל גדול בתורה, הוא בתורה ומצות דוסא

עכרים אחת בעיד היא עצמה נחשבת הרוב בזה וא"כ אף רבן דשליגי עליו וסברי דאולינן בתר הרוב אינשי ודאי מדד שאיכא רוב משליכין אך ע"מ"מ רוב אינשי עדישא, משום דרוב זה ברור הרוב משליכין שהוא מאומדנא בעינן אנו סהדי להוציא מידי רוב שהוא כדאי אנו סהדי סברי שליכא מאחר שנמצא עכ"מ גם בישראליות מיטוטא שמשליכין, וטעם מחלקותם נראה דר' יהודה טובי שדנין דין הרוב אף קדם שאירע מעשה הרי כדנא כבר על כל היהודים שכעיד איך הם לענין השלכת ולדחותיהם בעת דחוקם שיש למיול בתר רובא דכל היהודים שבכאן הם מרוב יהודים דבעלמא שלא ישליכו ולדחותיהם בשום אופן, ורבנן סברי דאין דנין על דבר אם הוא מרוב או מחמישט אלא כשאירע איזה דבר למעשה איך לידון ונמצא שלא תחלט בדין עד עתה שהיהודים רכאן אינם משליכין ונעשה בהכרח ספק על התינוק הנמצא מושלך שכיון שרוב העיר ישראל נידון שהוא מרוב מאחר שאנו סהדי להוציא ליכא. ואיכא לפ"ו גם עוד רוב שהוא של עכרים דלמכור מסתבר שהוא כהשלכת, אך מי"מ אולי יש לחלק דלמכור שידעין שיגדלו התינוק בטוב ממש כאב האם נמצאין גם יהודיות שיעשו כן בעת דחוק יותר מלהשליך ולכן יש אולי לחוש לצי"א שהוא עד אשר ולהחזיקה בספק ישראלית, אבל על עדים פסולים אפילו הרבה אין לחוש כלל אף לתורא, ובפרט שניכרים הדברים דהרי רק מחמת שלא רצה הרב לסדר הקידושין ולהם בעצמן לא היה איכפת להו כלל מחמת שהם עבריינים אף לדברים המורין שלכן רצו רק לרמות את הרב ורוב הרופאים שאינם שומרי תורה חשודים ליתן כתבי עדות לעשות טובה לרמות שאין להאמינם כלל אף לא לחוש לתחמיר, אך אם היה נמצא בתיקים שלו באופן שניכר שלא היה יכול לעשות עתה דהוא שאם היה נוסף עתה לא היה אפשר מפני המספרים ולא ניכר שהם מחק במספרים הקדומים והמאחרים אז היה זה כהוכחה מוכרחה שאומר אמת אבל כיון שליכא התיק אף אם היה זה באונס נמי, על-כל-פינים לא היה לן והכחה והיינו צריכין לגאמנות שאין עדותו כלום, וכל-שכן שאמר שהשליך התיק שניכר שמשקר, ולכן אין לחוש כלל ואין להתצריך גט ומותר לישא אשה אחרת, ואף אם יודען שתתגייר בנרות כשר לא תחיה אסורה משום אשת איש, ומלא על הרב שסדר הקידושין על סמך עדותו של רופא בכתבו שדבר מצוי טובא שנתנין כתבים לרמות בשביל תשלומין ובשביל טובה בעלמא למכירתיהם וצריכין להתחירו שלא יארע עוד.

ה

ולענין גם שנכתב בו שם תואב על שם פי שגדלתה או שגדלו כשלא ידע שם תואב ליכא קפידא כל כך, מטור שפחוקת בשם בת איש זה וגם בתורה מצינו

גרות ילדים קטנים שיגדלו בבתים של אנשים שאינם שומרי תורה ומצוות

רסא] וסיפר לי רבינו שהשיב כמה שאלות בעניני גירות לאיזה רב בקליפורניה, והיסוד העיקרי שלימד אותו רבינו הוא שהיהדות אינה מעוניינת בכלל לקרב גרים, ובאופן שהם ילדים שהם גדלים במשפחות לא דתיות שיש ספק גדול האם הם יהיו שומרי תורה ומצוות, במקרה כזה בודאי שאין לנו הרצון בדרך כלל לגיירם, ואף שגם במקרה זה חלה הגירות שהיא על ידי הבית דין בדיעבד, כי עדיין זה זכות בשבילם^{רסד}, והזכיר רבינו שיש לו ראייה לזה מהרמב"ם, אך איני זוכר איזה^{רסה}.

אבל במציאות שיש הרבה אנשים מן הסוג זה באותה הקהילה, זאת אומרת שיש הרבה יהודים שנשאו נשים נכריות, וחושב הרב שעל ידי מה שיגייר את הילדים זה יקרב את אביהם לדת, אז אף שגם במקרה זה ליחיד אין אנו מעוניינים בגירות דהלעיטהו לרשע וימות, מכל מקום להרבה אנשים יש ענין של הוראת שעה ויש להקל, זאת אומרת שאז יש להנהיג לגייר את הילדים בתקוה שזה יגרום קירוב לאבות, דזה ענין של הצלת קהילה מהתבוללות, ויש להתנהג אז בדרך אחרת.

גרות שנעשתה ע"י אנשים קונסרבטיבים

רסב] ובאם נתגייר ע"י ג' אנשים קונסרבטיבים, ועל ידי בדיקה בירו שהם לכאורה שומרי מצות ועשו את הגירות כמו שאנו עושים, אז יש ספק גדול האם מועילה גירותם כי סוף סוף יתכן שהם אפיקורסים, ולדינא יש להצריך את המגייר אצלם טבילה נוספת, אבל אין צורך להטפת דם ברית שוב, כיון שיש בזה מחלוקת ראשונים ויש לילך בזה לקולא.

לימוד תורה לקטנים גוים על מנת לבדוק איך הם מקבלים הענין

רסג] ואם עדיין לא החליטו שרוצים לגייר את הבן או את הבת, וכינתיים כדי לראות איך הילד מקבל הענין רוצים לשולחו לשיבה לחצי שנה, אין איסור בזה מצד ללמד תורה לנכרים, דהלא לומדים לצורך גירות. והוסיף, שבכלל אם זה רק בכיתה א' שלומדים שם רק ה"א"ב" וכמה ברכות, בכלל קשה לומר שזה נכלל בתורה שאסור ללמד לנכרים^{רסו}.

גר קטן שיגדל בבית של יהודים שאינם שומרי תורה ומצוות

רפד] ואמר לי רבינו שכשכתב הערוחיו על שבת^{רסו} מצא ראייה לשיטתו שיש לגייר ילדים על דעת בית דין גם בשביל משפחות לא דתיות, שעדיין זכות היא לתינוק להיות יהודי

רסד. וזו היא שיטת רבינו, עיין אג"מ יו"ד ח"א סי' קנח, ומסורת משה עיין בענין הבא.

רסה. עיין להלן אות רס"ד שנתבארו הדברים.

רסו. ע' אג"מ יו"ד ח"ג סי' צ מש"כ רבינו בענין זה.

רסז. בסוף נדפס בדברות משה שבת סי' סד הערה יא. וע"ע אג"מ חלק ט' יו"ד סי' מ.

אף שיעבור על רוב המצוות, דקודם כל הרי מה שיעבור יהיה בתורת תינוק שנשבה, ולכשידע מיהדותו או שיפטר לגמרי מחטאות לשיטה אחת, או שיביא רק חטאת אחת על כל שגגה ושגגה. ושנית כשיש לו קדושת ישראל זה גם כן מעלה, וגם על ידי גרותו מה שיקיים מהמצוות יקבל על זה שכר כישאל, דבשבת דף ע"ב בענין גר שנתגייר בין הגויים גורס הרמב"ם כך, תינוק שנשבה או שנתגייר בין הגויים, וקשה לפרש שמדובר במקרה שקודם נתגייר, ואחר כך לא הניחו לצאת דא"כ הרי הוא כתינוק שנשבה, וגם לא מסתבר לומר שדוקא מיירי במקרה שקודם חשבו שיכולים להוציאו ולפיכך גיירו אותו ואחר כך סירבו, דא"כ ג"כ סוף סוף נחשב כמקרה של תינוק שנשבה, וגם הוספתי והסכים רבינו שא"כ למה לא חוקי לגיירו עד שיצאו, למה מיהרו לגיירו קודם שיצא! אלא מסתבר שזה ראייה שיש לגיירו אפילו כשיודעים שיתגדל בין הגויים, ורק יש חשבון שצריך להיזהר בעבוד זרה.

ושאלתי את רבינו שהלא בשיעור ביכמות הסביר רבינו שיטת המהרש"ל שדריוש היה הבן של אסתר, והיה נכרי משום שעכו"ם שבא על בת ישראל יש להבת ישראל הרשות או לגייר את זרעה, או להניחו כנכרי, ואסתר ידעה שבנה יתגדל בין הגויים ולא רצתה להכשילו במצוות ולפיכך לא גיירתו, ולפי שיטת רבינו היה לה לגיירו, מאחר שאף שיתגדל בין הגויים זכות היא לו! וחשב רבינו ואמר שיתכן שבאמת יחלוק המהרש"ל, וגם יתכן ששם ידעה אסתר שגם יעבוד עבודה זרה, ולפיכך לא גיירתו.

אוצר החכמה
36217

לא מטילים ספק ביהדות אפילו במקרה שיודעים רק שאחד הצדדים היה יהודי

רסח] ובעת ששהיתי עם רבינו במכונת בדרך למאנסי - כשנסע להשתתף באסיפה שעשו לכבודו ולכבוד הישיבה ביום ז' באדר - סיפר לי רבינו שבא לפניו אדם אחד ושאלהו אודות הילדים שאימץ שידוע לכל שהיו להם סבא וסבתא יהודים גמורים, אך אין אנו יודעים האם הם היו הורי האב או האם, ואמנם פקידי המדינה שסידרו את האימוץ טוענים ששני ההורים היו יהודים. ואמר לי רבינו שהשיב שמוכא בגמרא שאם ידוע על האדם שאביו כהן דנים גם אותו ככהן, כי אהרן הוריש את יחוסו לכהונה לכל הדורות, אלא אם כן נודע לנו שהוא חלל שאז אנו רואים בעינינו שהיחוס נפסק, אבל בסתמא אין אנו חוששים שמא אמו היתה חללה, ומוכח מזה שבמקום ספק מעמידים על חזקת כהונה, וכמו כן צריך להיות לגבי יחוס היהדות המתייחס לאברהם אבינו, שאפילו אם אין אנו יודעים מי האם מ"מ נשאר האדם בחזקת ישראל שהחזק בה ואפילו במקום ספק. ובמקרה זה יש לצרף גם את זה שפקידי הממשלה טוענים שהם היו יהודים, שבודאי יש לנו להאמינם^{רסח}.

רסח. א.ה. רבינו כתב כמה פעמים באג"מ (אבע"ז א:ז, יו"ד ב:קכו, שם ג:קד) שפקידים כאלו אין להם שום נאמנות, וצ"ל שכאן אינו אלא לסניף לעיקר הטעם.